

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ SÈÈ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή Νο 43863/02)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2005

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, που καθορίζονται στο άρθρο 44 παρ.2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές τροποποιήσεις.

Στην υπόθεση SÈÈ κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) συνεδριάζοντας σε Τμήμα αποτελούμενο από :

κ. Λ. ΛΟΥΚΑΙΔΗ, Πρόεδρο

κ. Σ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ

κα Φ. ΤΟΥΛΚΕΝΣ

κα Ε. ΣΤΑΙΝΕΡ

κ. Κ. ΧΑΓΙΕΦ

κ. ΝΤ. ΣΠΙΕΛΜΑΝ

κ. Σ.Ε. ΓΙΕΜΠΕΝΣ, Δικαστές και

κ. Μ.Σ. ΝΙΛΣΕΝ, Γραμματέα Τμήματος,

Αφού συσκέφθηκε σε συμβούλιο στις 5 Απριλίου 2005, Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση ξεκινά με προσφυγή (No 43863/02) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, την οποία υπήκοος του εν λόγω Κράτους, η

κα SËË («προσφεύγουσα») εισήγαγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 6 Δεκεμβρίου 2002, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από τον κ. Λ. ΠΑΝΟΥΣΗ, Δικηγόρο μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από την εντεταλμένη αντιπρόσωπό της κα Γ. ΣΚΙΑΝΗ, Εισηγήτρια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

3.- Στις 17 Μαρτίου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση το παράπονο, που διατυπώθηκε για τη διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούμενο το άρθρο 29 παρ.3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ

4.- Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1928 και διαμένει στην Αθήνα.

5.- Στις 17 Δεκεμβρίου 1993, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημίωσης κατά του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών, όπου εργαζόταν σαν καθαρίστρια. Ζητούσε διάφορα ποσά σαν μισθούς για την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 1989 μέχρι τις 30 Ιουνίου 1990.

6.- Στις 31 Μαρτίου 1995, με προδικαστική απόφαση, το Δικαστήριο ανέβαλε την εξέταση της υπόθεσης μέχρι να τελεσιδικίσουν οι άλλες διαδικασίες, που είχε ξεκινήσει η προσφεύγουσα για το ίδιο αντικείμενο (Απόφαση Νο 1253/1995).

7.- Η συνεδρίαση έλαβε χώρα στις 27 Νοεμβρίου 1996. Στις 31 Ιουλίου 1997, το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της προσφεύγουσας για το λόγο ότι τα αιτήματα της είχαν ήδη εξετασθεί

μέσα στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών, που κατέληξαν σε αποφάσεις, που είχαν ισχύ δεδικασμένου (απόφαση νο 2425/1997). Η προσφεύγουσα, η οποία ισχυρίζεται ότι η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε στις 28 Απριλίου 1999, απέκτησε αντίγραφο της την ίδια ημέρα.

8.- Στις 14 Μαΐου 1999, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της εν λόγω απόφασης

9.- Στις 30 Νοεμβρίου 1999, το Εφετείο Αθηνών ακύρωσε μερικώς την προσβαλλομένη απόφαση. Εξετάζοντας την υπόθεση επί της ουσίας, απέρριψε τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας σαν αβάσιμους (απόφαση νο 9618/1999). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε το Μάρτιο 2000 και αρχειοθετήθηκε στις 20 Απριλίου 2000. Η προσφεύγουσα απέκτησε αντίγραφο αυτής στις 12 Μαρτίου 2001.

10.- Στις 3 Απριλίου 2001, η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση αναίρεσης.

11.- Στις 4 Ιουνίου 2002, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης (απόφαση νο 991/2002). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 11 Ιουλίου 2002.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

I.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

12.- Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, ότι η διάρκεια της διαδικασίας αφήφησε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης, το οποίο διατυπώνεται με τον ακόλουθο τρόπο :

«Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθεί (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) σχετικά με αμφισβητήσεις επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

13.- Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην άποψη αυτή. Υποστηρίζει, ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική και ότι τα αρμόδια δικαστήρια αποφάσισαν μέσα σε λογικές προθεσμίες. Υποστηρίζει ότι η αιτούσα δεν επιχείρησε να επιταχύνει τη διαδικασία και ότι χρειάστηκε περισσότερο από ένα χρόνο και τέσσερις μήνες για να ασκήσει αίτηση αναίρεσης. Η Κυβέρνηση αναφέρεται, επιπλέον, στη δυσχέρεια του ρόλου των δικαστηρίων την εποχή εκείνη, δυσχέρεια, η οποία οφειλόταν στην απεργία των δικηγόρων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, η οποία διήρκησε σποραδικά από τις 23 Ιανουαρίου 1989 μέχρι τις 30 Ιουνίου 1994.

14.- Η εν λόγω περίοδος ξεκίνησε στις 17 Δεκεμβρίου 1993 με την εισαγωγή της υπόθεσης ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών και ολοκληρώθηκε στις 4 Ιουνίου 2002 με την απόφαση νο 991/2002 του Αρείου Πάγου. Διήρκησε, λοιπόν, οκτώ χρόνια, πέντε μήνες και δεκαοκτώ ημέρες και για τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

15.- Το Δικαστήριο διαπιστώνει, ότι το παράπονο αυτό δεν είναι προφανώς αβάσιμο, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτό δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαράδεκτου. Πρέπει, λοιπόν, να το κρίνει παραδεκτό.

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

16.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι η λογική διάρκεια της διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τα περιστατικά της υπόθεσης και με βάση τα κριτήρια, που έχουν ήδη διαμορφωθεί νομολογιακά, όπως η πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η συμπεριφορά του προσφεύγοντα και αυτή των αρμοδίων αρχών καθώς και η σημασία του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ. μεταξύ άλλων, ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ κατά ΓΑΛΛΙΑΣ (GC), No 30979/96, § 43, CEDH 2000 – VII).

17.- Το Δικαστήριο επεξεργάσθηκε κατ' επανάληψη υποθέσεις, που αφορούν ζητήματα παρόμοια με αυτό της εν λόγω περίπτωσης και διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερόμενη υπόθεση ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ)

18.- Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία, που του προσκομίσθηκαν, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η Κυβέρνηση δεν προέβαλε κάποιο γεγονός ή επιχείρημα, που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Στην πραγματικότητα, το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι, ακόμα και αν η προσφεύγουσα είναι υπεύθυνη για ορισμένες καθυστερήσεις, κυρίως σχετικά με την εισαγωγή των προσφυγών της, είναι ανάγκη να διαπιστώσει, ότι επειδή πρόκειται για διάρκεια άνω των οκτώ ετών για τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας, η βραδύτητα της διαδικασίας προκύπτει, κυρίως, από τη συμπεριφορά των αρχών και δικαστηρίων, που επιλήφθηκαν της υπόθεσης. Βέβαια, το Δικαστήριο δεν παραγνωρίζει το γεγονός, ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να αναβάλει την εξέταση της υπόθεσης μέχρι να τελεσιδικίσουν οι άλλες διαδικασίες, που ξεκίνησαν από την προσφεύγουσα με το ίδιο αντικείμενο. Εντούτοις, διαβεβαιώνει εκ νέου, ότι έγκειται στα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώσουν το δικαστικό τους σύστημα με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δικαστήρια να μπορούν να εγγυούνται στον καθένα το δικαίωμα απόκτησης τελεσίδικης απόφασης, για αμφισβητήσεις σχετικές με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αστικού χαρακτήρα μέσα σε λογική προθεσμία (*KOMINZERΣΟΛ ΑΕ κατά ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ* (GC) no 35382/97 παρ. 24, CEDH 2000-IV). Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Κατά συνέπεια, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

ΙΙ.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

19.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης
«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παράβασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A.- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

- 20.- Η προσφεύγουσα απαιτεί € 10.000 σαν ηθική βλάβη.
- 21.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι το ποσό, που ζητείται, είναι υπερβολικό και ότι η βεβαίωση της παράβασης θα αποτελούσε από μόνη της επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Εναλλακτικά, εκτιμά, ότι το ποσό, που θα χορηγηθεί στην προσφεύγουσα, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα € 500.
- 22.- Το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η προσφεύγουσα υπέστη βέβαιη ηθική ζημία. Αποφασίζοντας με δίκαιη κρίση, της επιδικάζει για το λόγο αυτό € 1.200, πλέον των φόρων επί του ανωτέρου ποσού.

B.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

23.- Η προσφεύγουσα ζητά, επίσης, € 4.281,40 για τα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει τιμολόγιο, αλλά μόνο σημείωμα εξόδων λεπτομερές, δακτυλογραφημένο και υπογεγραμμένο από το δικηγόρο της, πάνω στο οποίο αναφέρεται το ίδιο αυτό ποσό.

24.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι το ζητούμενο ποσό είναι υπερβολικό και αδικαιολόγητο.

25.- Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και,

επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος τους (ΙΑΤΡΙΔΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ (δίκαιη ικανοποίηση) (GC), No 3110/96, § 54, CEDH 2000 – XI).

26.- Στην προκειμένη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία, που έχει στην κατοχή του και τα προαναφερόμενα κριτήρια, το Δικαστήριο κρίνει λογικό να επιδικάσει στην προσφεύγουσα για το λόγο αυτό € 500, πλέον των φόρων επί του ανωτέρω ποσού.

Γ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

27.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τον τόκο υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* το υπόλοιπο της προσφυγής δεκτό
2. *Αποφαίνεται* ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης
3. *Αποφαίνεται* ότι
  - το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει στην προσφεύγουσα μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τότε που η απόφαση θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Συνθήκης, € 1.200 (χίλια διακόσια ευρώ) για ηθική βλάβη και € 500 (πεντακόσια ευρώ) για έξοδα και δικαστικές δαπάνες, πλέον των φόρων επί των ανωτέρων ποσών.
  - από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 28 Απριλίου 2005 σε εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Υπογραφές

Σορεν ΝΙΛΣΕΝ

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Γραμματέας

Πρόεδρος

Επικύρωση του φωτοαντιγράφου στο Στρασβούργο στις 28.06.2005

Υπογραφή Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ – Γραμματέας Τμήματος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο αντίγραφο στα γαλλικά

Αθήνα, 03.06.2005 Η Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου